

Tulosperusteinen avustus – vapaaehtoinen pilotti

Infotilaisuus

Ilmarisen Matkailutila, Lieto 26.11.2025

Tausta 1/2

- Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma sisältää monipuolisia toimia vesien tilan parantamiseksi ja erityinen painotus on Saaristomeren tilan parantamisella. Tehtävien toimien rinnalla vesien ja luonnon tilan parantamisen rahoitusmekanismeja on tarkoitus kehittää, monipuolistaa sekä parantaa niiden kustannustehokkuutta.
- Julkisella sektorilla on ympäristötoimialalla vain vähän kokemusta tulos- ja vaikuttavuusperusteisesta rahoituksesta.
- YM:n näkemys oli lähteä pilotoimaan tulosperusteista tukea maatalouden vesiensuojelussa kohteena fosfori-luvun lasku pellossa. Mukana myös MMM

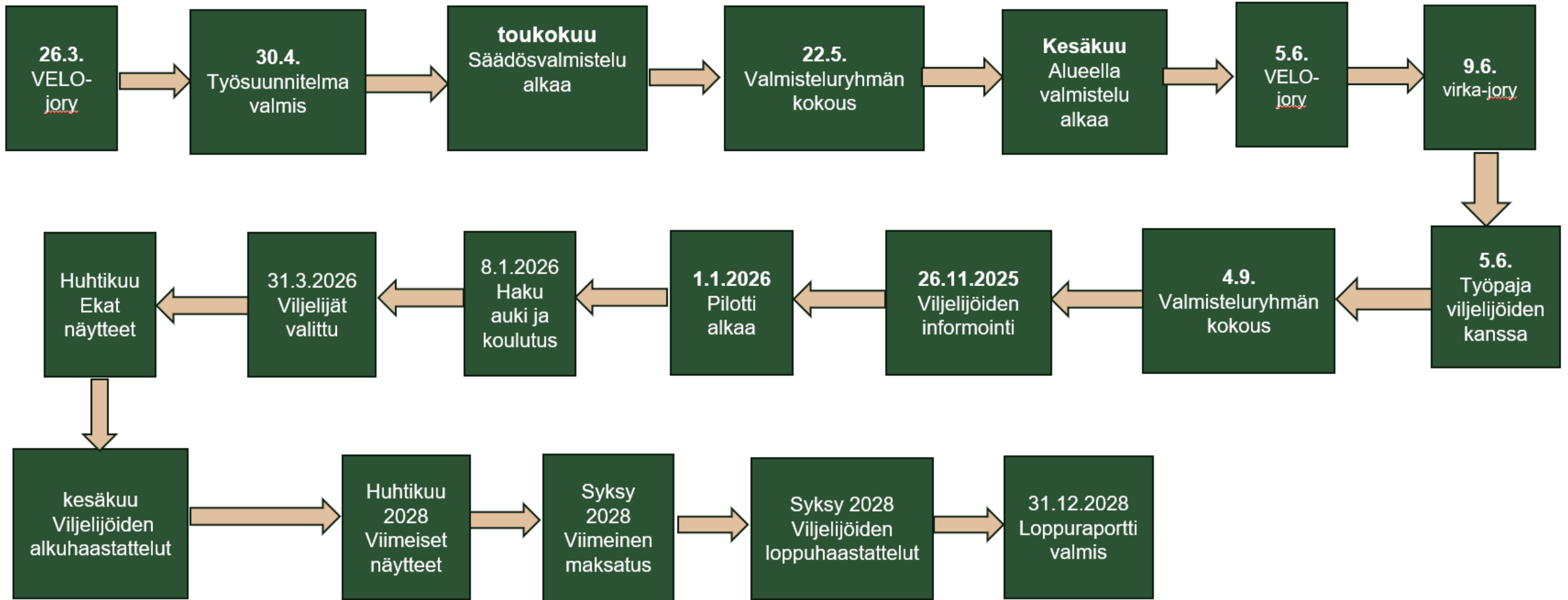

Tausta 2/2

- Valtion avustuksen tavoitteena olisi fosforipitoisuuden (P-luku) lasku pellon pintakerroksessa. Päämääränä olisi vesien tilan paraneminen niin, että kun liukoisen fosforin pitoisuus pellossa vähenee, vähenee myös fosforin valuminen veteen.
- Tärkein tavoite on kuitenkin kerätä kokemuksia tulosperusteisesta tuesta jatkovalmistelua varten!!!

Pienryhmän työskentelyä ja keskusteluja asiantuntijoiden kanssa

Tulosperusteisen tuen pilotointi maatalouden vesiensuojelussa

Säädösvalmistelu

- Tarvittiin säädöshanke, jossa laaditaan valtioneuvoston asetus
 - Asetuksen laatiminen loppusuoralla, pientä hiomista vailla
- Lausuntokierroksella ollut syyskuussa
- Laintarkastuksessa tuli epävarmuustekijöitä
- Valtioneuvostokäsittely ja julkaiseminen joulukuussa (18.12.)
- Voimaantulo 1.1.2026

Hakeminen

- Viranomaisen Lounais-Suomen elinvoimakeskus
- Vain Saaristomeren valuma-alue
- Avustusta voi hakea viljavuusluokkien 6 ja 7 peruslohkoille
- Mikäli peruslohkolla useampi luokka, lasketaan näiden keskiarvo
- Mukaan ei tarvitse lähteä koko peruslohkolla, vaan lohkon voi palastaa ns. hankelohkoksi
- Vähintään 1 hehtaari ja enintään 20 hehtaaria
 - Avustus maksetaan sille viljelijälle, jonka hallinnassa pelto on.
- Valinta tehdään voimassa olevilla viljavuusanalyyseilla (syvyys 20 cm)

Hakeminen

- Valinta:
 - Tärkein kriteeri on fosforiluku. Peltolohko saa pisteet suoraan viljavuusanalyysin fosforiluvun perusteella.
 - Toisena painottavana kriteerinä on eroosioherkkyys ja sen kerroin on 1,2. Fosforiluku kerrotaan eroosioherkkyden kertoimella aina kun pelto osuu Luken Luonnonvaratieto karttapalvelussa esitettyyn eroosioherkkään peltolohkoon (kohtalainen, suuri tai erittäin suuri).
- Max. 30 viljelijää ja 300 hehtaaria
- Kun tila valitaan kokeiluun, tultaisiin hankkeen toimesta maanäytteet ottamaan erikseen
- Tarkemmin hakemisesta infon lopussa
- Valinnasta tehdään tukipäätös, jossa käy ilmi mm. tukisumman maksimi.

Tukimuoto 1/2

- Viljelijän itse toimittaman analyysin saa tietoonsa vain hakemusten käsittelijät, jotka tekevät päätöksen mukaan pääsevistä lohkoista. Viljelijä voi halutessaan luovuttaa tiedot myös tutkimuskäyttöön. Hallinnon ottamien näytteiden tuloksia käyttävät avustuksen valvojat, päätösten tekijät sekä tutkimushankkeeseen osallistuvat tutkijat.
- Suunniteltu hybridimallinen maksuperuste: Hankkeeseen osallistumisesta maksetaan tilakohtainen kiinteä avustus (mm. haastattelut ja muu tiedon keruu) ja lisäksi maksetaan avustus tuloksen, eli P-luvun aleneman perusteella
- Tilakohtainen avustus olisi määrältään 1000 €. Yhdestä vähennetystä yksiköstä saisi hehtaarikohtaisen avustuksen määrältään 25 €.
- P-luku mitattaisiin ylimmästä 5 cm:stä
- Varsinaista toimenpiteiden valvontaa ei ole ja pilottiin osallistuvat eivät joudu helpommin muuhun tukivalvontaan
- P-luvun noususta ei rangaista

Tukimuoto 2/2

Mittauspiste	Ennen	Jälkeen	
1 Pinta 5 cm	82	60	22
2 Pinta 5 cm	52	51	1
3 Pinta 5 cm	45	35	10
4 Pinta 5 cm	85	64	21
Keskiarvo	66	52,5	13,5

Esimerkkitapauksessa tulosperusteinen maksuperuste olisi $\Delta P = 13,5$

Kasvulohkon tunnus	Pinta -ala	P-luku alussa (mg/l)	P-luku lopussa (mg/l)	(mg/l)	Tulosperusteinen korvaus (€)
001	1,5	12	10	2	1,5*2*25 = 75
007	3	25	20	5	3*5*25 = 375
014	5	104	95	9	5*9*25 = 1125
Tilalle A maksettava kokonaiskorvaus					2575 €

Tila B. Viljelijä tarjoaa ohjelmaan kaksi kasvulohkoa.

Kasvulohkon tunnus	Pinta -ala	P-luku alussa (mg/l)	P-luku lopussa (mg/l)	(mg/l)	Tulosperusteinen korvaus (€)
103	6	22	24	-2	0
104	2	200	150	50	2*50*25 = 2500
Tilalle A maksettava kokonaiskorvaus					3500 €

Aloituspäätösten näytteenotto

- Heti kun tukipäätös on tehty, voidaan sopia sopivasta näytteenottoajankohdasta (kevään eteneminen, pellon tilanne)
- Näytteenottopisteiden lukumäärä riippuu lohkon koosta

Lohkon koko, ha	Näytepisteiden määrä
1	4
2	6
3	8
4	10
5	12
6	12
7	14
8	14
9	14
10+	15

Aloitusnäytteenotto

- Jokaiselta näytepisteeltä tulee erilliset näytteet 0-5 cm:n ja 0-20 cm:n maakerroksista
- Lohkokarttaan merkitään ympyröillä summittainen näytteenottopisteen sijainti
- Huolehditaan tarkoin ettei taudit leviä peltojen välillä (EVK:n sisäinen ohjeistus)

Tutkimushanke 1/2

Kun ”odotellaan” fosforin alenemista, on Lukelta tilattu tutkimushanke koko ajan käynnissä

Keskeiset tutkimuskysymykset, joihin hankkeelle haetaan vastausta, liittyvät:

- viljelijöiden kokemuksiin
- kustannuksiin ja niiden vertailuun nykyiseen toimintamalliin
- tarvittaviin lisätietoihin fosforin käyttäytymisestä

Tutkimushanke 2/2

- Viljelijöiden kokemukset tulosperusteista tuesta ovat jatkon ja kehittämisen kannalta erityisen tärkeitä
- Tämän tiedon avulla voidaan jo heti alkuvaiheessa korjata valuviat ja saada tulosperusteisesta tuesta viljelijälle houkutteleva vaihtoehto
- Maksettava 1000 € edellyttää tutkimushankkeeseen osallistumista
- Haastatteluja, kyselyjä ym.

Loppunäytteenotto ja maksatus

- Loppunäytteet tullaan hakemaan täsmällisesti samasta pisteestä kuin alunäytteet
- Tuloksen perusteella lasketaan tulos ja maksetaan sen perusteella avustus

Kysymyksiä?

Maria Timonen
Erityisasiantuntija
Puh. 295 250 249
maria.timonen@gov.fi

Hankkeen nettisivut:
<https://www.ely-keskus.fi/tulosperusteinen>

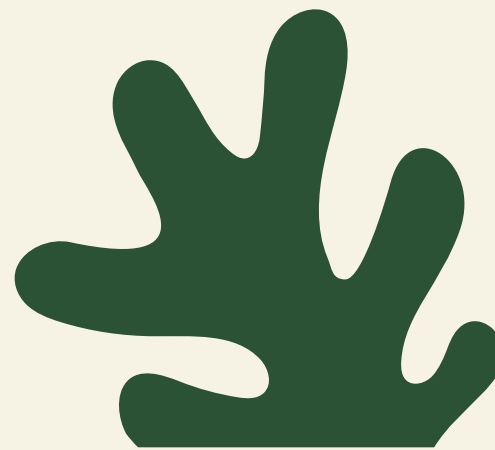

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

Peltolohkojen korkeiden P-lukujen laskeminen

Mitä se tarkoittaa käytännössä?

Eija Hagelberg
Erityisasiantuntija
Ympäristöministeriö
Liedossa 26.11.2025

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Maan fosforivarat

- 1) Labiili eli helposti mobilisoituva (ml. helppoliukoinen)
- 2) Stabiili eli erittäin huonosti käytettävissä oleva fosfori (varastofosfori) → ei näy viljavuusanalyysien P-luvussa

Varastofosforin hyödyntäminen:

Vähentää lannoituksen tarvetta, mutta samalla nostaa viljavuusnäytteiden P-lukua
= ei siis laske P-lukua

Viljavuusanalyysin tulkinta

Maan ominaisuus ja maalajiryhmä	Multavuus	Viljavuusluokka						
		Huono 	Huonon- lainen 	Välttävä 	Tyydyttävä 	Hyvä 	Korkea 	Erittäin korkea
Fosfori, P mg/l								
- Savimaat	vm	< 2,0	2,0 —	4,0 —	8,0 —	15 —	25 —	40 —
	m	< 2,0	2,0 —	3,5 —	7,0 —	14 —	23 —	40 —
	rm,erm	< 1,5	1,5 —	3,0 —	6,0 —	12 —	20 —	40 —
- Karkeat kivennäismaat: hiesu, hiue, hiekat	vm	< 3,0	3,0 —	7,0 —	13 —	22 —	35 —	50 —
	m	< 3,0	3,0 —	6,0 —	12 —	20 —	33 —	50 —
	rm,erm	< 2,5	2,5 —	5,0 —	10 —	18 —	30 —	50 —
- Karkeat kivennäismaat: hiedat, moreenit	vm	< 2,5	2,5 —	5,0 —	10 —	18 —	30 —	50 —
	m	< 2,5	2,5 —	4,5 —	9,0 —	17 —	28 —	50 —
	rm,erm	< 2,0	2,0 —	4,0 —	8,0 —	15 —	25 —	50 —
- Eloperäiset maat: ei rahkaturve		< 2,0	2,0 —	4,0 —	8,0 —	15 —	22 —	30 —
- Rahkaturve		< 1,3	1,3 —	2,7 —	5,3 —	10 —	15 —	20 —
Kalium K mg/l								

Peltomaiden keskimääräinen fosforipitoisuus Suomessa

- Laskenut 20 vuoden aikana 26 %
- 1996–2000 P-luku oli keskimäärin 14,5 mg/l
- 2015–2019 P-luku oli keskimäärin **10,7 mg/l**
- Alueesta riippuen fosforiluvut laskivat 3,2–11,3 mg/l. Laskua tapahtui eniten Ahvenanmaalla (-11,3 mg/l), Lapissa (-8,5 mg/l) ja Satakunnassa (-6,9 mg/l).
- Suhteellisesti eniten fosforiluvut ovat laskeneet Lapissa (45 %) ja Kainuussa (43 %)
- Vähiten muutosta Pohjanmaalla (18 %), Etelä-Pohjanmaalla (22 %) ja Varsinais-Suomessa (23 %).

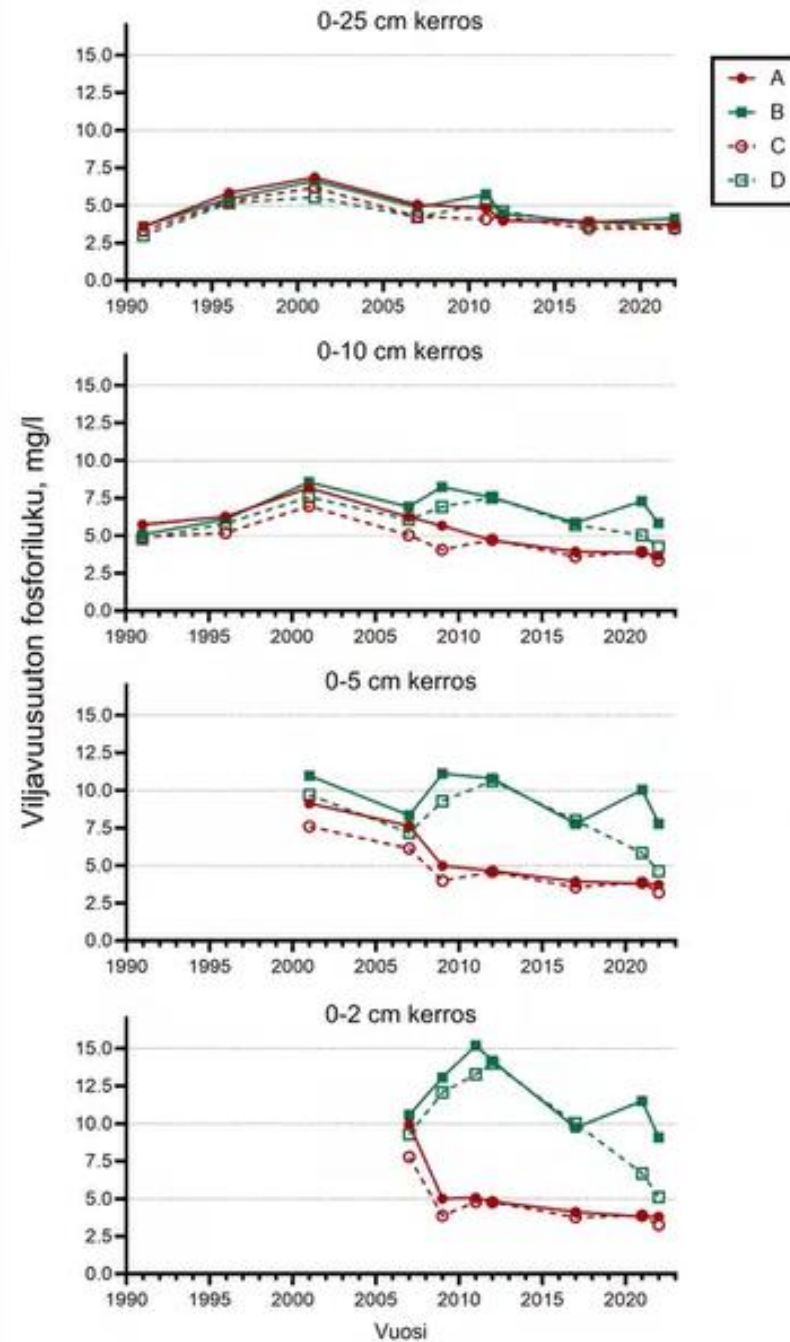

Fosforiluvut eri syvyyksillä

Julkaisematon, huom (2025):
Uusitalo, Risto ja Lemola, Riitta (Luke)

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Satovaste

Viljoja ja nurmia viljeltäessä vuosittaisen fosforilannoituksen tarpeen on todettu loppuvan P-luvun kohotessa

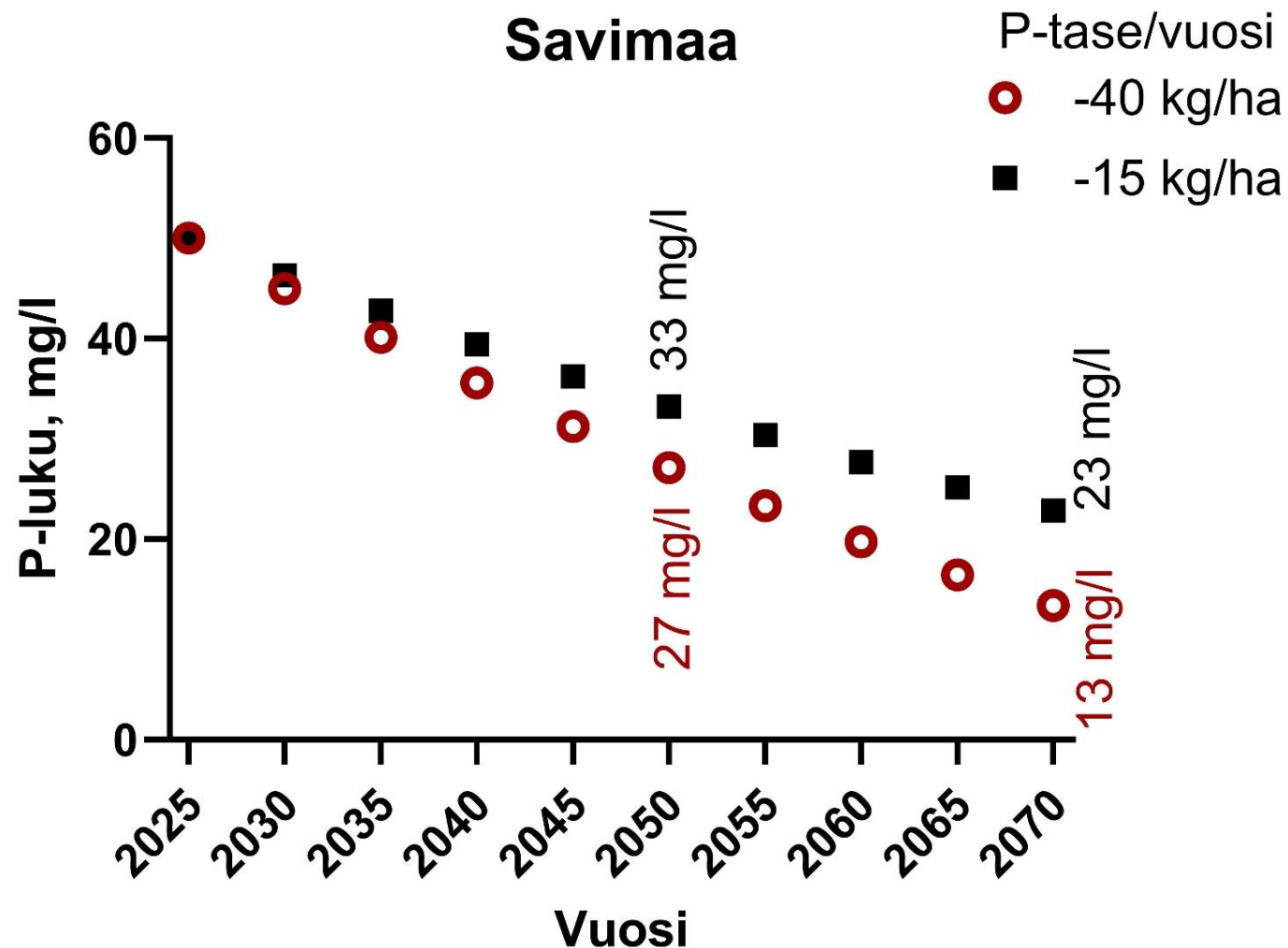
- savimailla yli **6 mg/l**
- karkeammilla kivennäismailla yli 10 mg/l ja
- eloperäisillä mailla (multa- ja turvemaat) yli 15 mg/l

(Valkama ym. 2011, 2015).

P-luvun lasku negatiivisilla fosforitaseilla

- Korkean P-luvun lohkoilla helpompaa kuin alhaisen P-luvun lohkoilla
- Maalajikohtaiset erot
- Ei tarkoita välttämättä sitä, että fosforilannoitus kokonaan lopetettava

Millä keinoilla peltojen pintakerroksen korkeaa P-lukua voidaan laskea?

- A. Huuhtomalla fosfori vesistöihin (hidas vaihtoehto)
- B. Käyttämällä kemikaaleja, jotka saostavat fosforin peltoon pysyvään stabiiliin muotoon
- C. Sadon kautta kun negatiivinen fosforitase
- D. Kynnetään pellot syvälle (20-35 cm)

P-luvun alentaminen nurmiviljelyllä, esimerkki Hollannista

Passiivinen: Nurmen niitto 2-3 kertaa vuodessa

Aktiivinen: Nurmen niitto, lisäksi lannoitus (typpi, kalium)

Aktiivinen köyhdyttäminen kaksinkertaisti fosforin poistumisen sadon mukana. Nopeimmillaan P-luku laski viidessä vuodessa arvosta **100 mg/kg 40 yksiköllä***.

Tämä antaa viitettä sille, että korkeimpien P-lukujen lasku jopa puoleen lähtötasosta on saavutettavissa viiden vuoden aikana.

Lähde: Iho, A., Niinvaara, I. ja Luoma, E. (2024): Kohti tulosperusteisten järjestelmien soveltamista maa- ja metsätaloudessa

*Tämä on Hollannissa käytetyllä Olsen -fosforiuuttomenetelmällä saatu vähenemä, luku voi Suomessa olla ihan muuta, eri mittaussuurekset ja meidän kasvuoloissa ei ehkä mahdollista yhtä suuri vähenemä.

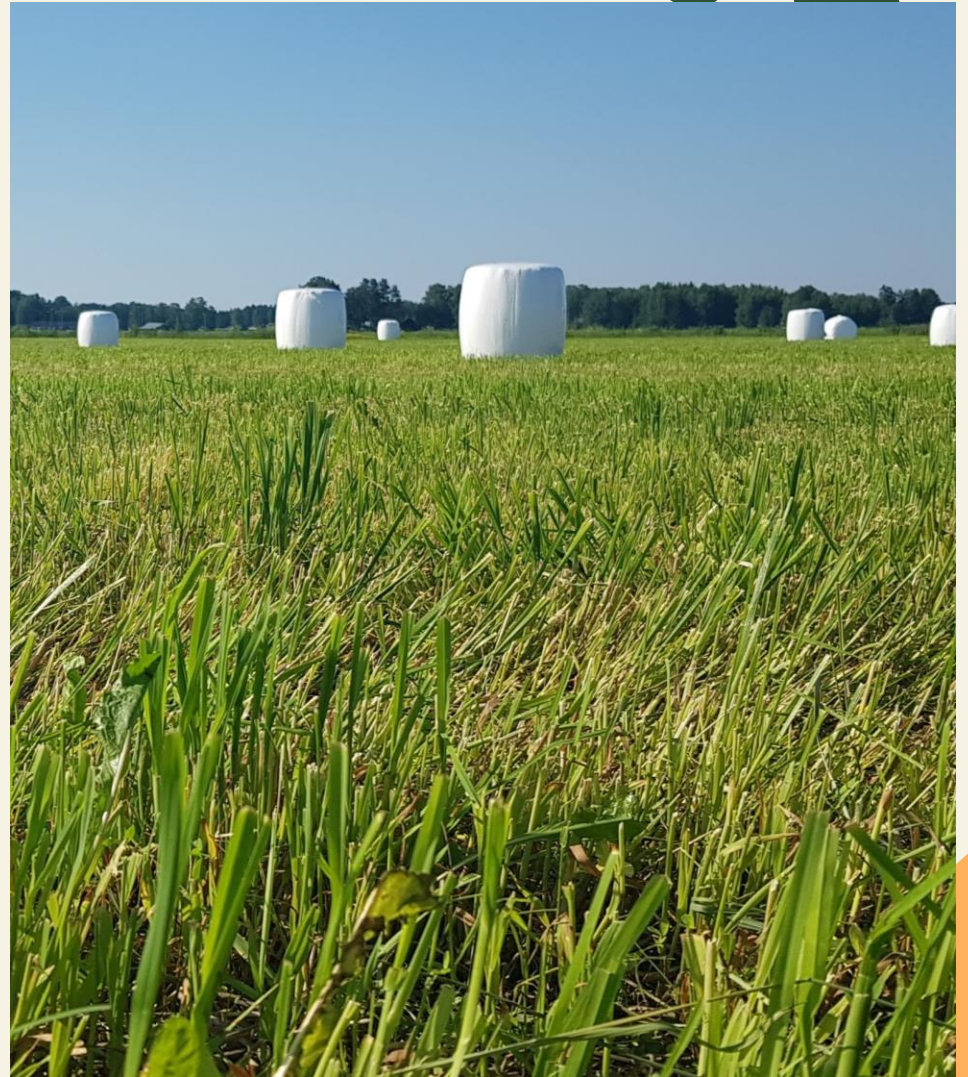
Esimerkki nurmisatojen nostosta Suomessa

ProAgria Länsi-Suomi, nurmipienryhmätoiminnan tavoite: nostaa nurmisatoja karjatilloilla

- Muutos **5500 kg ka/ha** → **9700 kg ka/ha** keskisato (kolmen vuoden keskiarvo, luvut eivät tarkkoja). Välillä yli 10 000 kg ka/ha mutta huomioidaan useamman vuoden keskisato, kun esim. pitkä kuivuusjakso muuttaa tilannetta paljon. Märkänä vuonna keskisato ryhmäläisillä on +10 000 kg ka/ha.
- Aloitusvuosi oli 2010 vertailutuloksissa ja 2016 jälkeen on ollut tuo ryhmäläisten keskisato aina 9 500-10 500 kieppeillä joka vuosi.

Lähde: Anu Ellä 18.2.2025

Paljonkohan P-lukuja voidaan laskea tällä tavalla?

Parhaat käytännöt Anun nurmipienryhmistä

- Tärkeää on pitkän aikavälin suunnittelu ja nopeasti käyttöön otettava suunnitelma B
- Monilajiset seokset; monipuoliset ja syvät juuret, kuivuuden, märkyyden ja talven kestävyys, typen sidonta ja rehulaatu
- Nurmien korkea tiheys – hajakylvö, onnistunut viljely sopivilla suojakasveilla
- 3-4 tai 4-5 vuoden nurmet + onnistunut täydennyskylvö – esim. syksyllä
- Oikeat ajoitukset – havainnointi, näytteet ja analyysitulokset
- Ravinnetase ja karjan terveys
- Maan kasvukunto
- Käytäntöjen, tavoitteiden ja tulosten vertailu viljelijöiden keskusteluryhmissä
- Uusien ideoiden ja tiedon etsiminen ja soveltaminen myös ulkomailta

Otetaanko avuksi maan kasvukunnon parantaminen?

- **Maan kasvukunto vaikuttaa ratkaisevasti saavutettuihin satotasoihin** ja edelleen käytettävien tuotantopanosten hyötysuhteisiin, viljelyn kannattavuuteen ja ympäristövaikutuksiin.
- Lohkon tärkeimmät ominaispiirteet huomioonottavin viljavuusanalyysin selvitetään **kemiallinen viljavuus**
- **Fysikaalisesta kasvukunnosta** saadaan tietoa arvioimalla maan rakenne. Löytyykö tiivistymiä? Onko kukkamultaa vai tiiliskiviä?
- Maan mikrobiaktiivisuutta kuvaava maahengityksen määrittäminen ja lierojen laskenta antavat arvokasta tietoa maan **biologisesta kasvukunnosta**.

Esimerkkejä maan kasvukuntoa parantavista toimenpiteistä, jotka parantavat satotasoja ja jotka siten voivat auttaa P-luvun laskemisessa:

FYSIIKKA

- Vesitalouden parantaminen (salaojien kunnostus, muu ojitus)
- Pellon vedenpidätyskapasiteetin nostaminen
- Tiivistymien poistaminen ja ennaltaehkäisy (jankkurointi, rengaspaineet ym.)
- Syväjuuristen kasvien viljely

KEMIA

- Kasvin tarpeen mukainen lannoitus (pääravinteet ja hivenravinteet)
- Maan pH:n nostaminen optimitasolle
- Kastelu

BIOLOGIA

- Eloperäisen aineen lisääminen peltoon (mikrobiologian parantaminen ja vesitilavuuden kasvattaminen)
- Nurmiviljelyllä ja maanparannuskasveilla lisää monipuolista juuristoa

Lisää tietoa fosforista:

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 10/2023

Fosforin kierrätyksen tarve ja potentiaali kasvintuotannossa

Synteesiraportti

Riitta Lemola, Risto Uusitalo, Sari Luostarinen, Elina Tampio,
Johanna Laakso, Eeva Lehtonen, Annaliina Skyttä ja Eila Turtola

27.11.2025

30

Keskustelun aiheita ja pohdittavaa:

- Nurmet näyttää olevan paras keino (3 satoa / kasvukausi)
- Nurmet parantavat myös maan kasvukuntoa muiden kasvien viljelyyn
- Saaristomeren alueella ei ole tarvetta nurmille
- Motivoiko nurmien viljely Saaristomeren valuma-alueella?
- Minne heinäsato laitetaan?
- Onko kiinnostusta ”katkaisunurmien” viljelyyn viljavuosien välillä?
- Muita biomassaa tuottavia kasveja?

Kiitos!

- Eija Hagelberg
- Erityisasiantuntija, ympäristöministeriö
- puh. 050 477 8815
- eija.hagelberg@gov.fi

Tulosperusteisen avustuksen hakeminen – miten, missä ja milloin?

Tuomas Jäntti

tuomas.jantti@ely-keskus.fi

Otto Forsman

otto.forsman@ely-keskus.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Tietoja hakupalvelusta

- Valtionavustuksen hakeminen tapahtuu www.haeavustuksia.fi -palvelussa, johon kirjaudutaan vahvalla tunnistautumisella.
- Löydät oikean haun nimellä "Tulosperusteinen tuki maatalouden vesiensuojeluun Saaristomeren valuma-alueella".
- Ennen kuin aloitat hakemuksen täyttämisen ota esiin viljavuustutkimuksien viralliset tulokset.
- Haku on auki **8.1.2026 klo 09:00 - 2.2.2026 klo 17:00**.
- Hakulomakkeen täyttämiseen on hyvä varata noin tunti aikaa.

Apua hakulomakkeen täyttöön

- Webinaari, jossa neuvotaan hakulomakkeen täytössä järjestetään **8.1.2026 klo 13-16**.
- Webinaarista tiedotetaan erikseen Saaristomeri-ohjelman nettisivuilla ja maaseutuverkoston tapahtumakalenterissa.
- Tukea annetaan etänä. Osallistuminen ei vaadi Teams-sovellusta.
- Webinaarissa hakijat voivat esittää kysymyksiä lomakkeen täyttämisestä.
- Apua hakemiseen löydät myös hakuilmoituksen yhteystiedoista (www.haeavustuksia.fi).

Kiitos! Kysymyksiä tai kommentteja?